

STØP DET I BETONG

Stilrent bålsted

Det flotte støpte
bålstedet blir fort
populært blant barn
i alle aldre.

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:
Dette er overkommelig. Du skal sørge for å presse formen godt ned over ballen, slik at sammenføyningen er tett. Du skal også vibrere betongen grundig, men forsiktig.

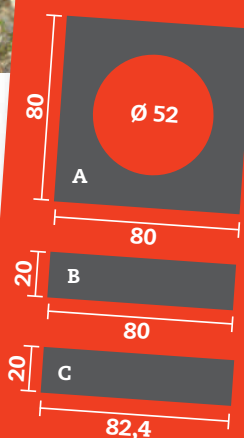
TIDSFORBRUK:
1 dag + herdetid

PRIS:
Cirka 1500 kroner. Bruker du vanlig betong, sparer du halvparten. Men det krever armeringsnett, som kan være litt kronglete å styre.

Det gjelder å være kreativ når du skal lage rundingen i støpeformen. Her bruker vi en stor fitnessball, som formen presses godt ned over.

Skjæreplan

Hvis du støper et bålsted i betong, kan du få et både enkelt og flott resultat. Det er lett å tilpasse på mål, slik at du får den størrelsen du ønsker.

DETTE HAR VI BRUKT

Materialer

12 x 120 x 240 mm forskalingsplate:

- 1 bunn til støpeform (A), 80 x 80 cm
- 2 sider (B) à 20 x 80 cm
- 2 sider (C) à 20 x 82,4 cm

Dessuten:

- Skruer, 4 x 40 mm
- Fiberbetong, 6 x 25 kg (styrke 30 MPa)
- Fitnessball

Spesialverktøy

- Blandemaskin
- Betongsliper
- Stavvibrator

Apen ild gir hygge og varme i hagen eller på hytta. Det blir et naturlig samlingssted. Derfor er det en god investering å lage et skikkelig bålsted.

Her har vi støpt et i betong. Det er et materiale som er enkelt å arbeide med, og resultatet er både flott og rått, og helt enkelt.

Hvis du støper et bålsted selv, har det dessuten den fordel at du kan bygge støpeformen i akkurat den størrelsen som passer deg. Og du får en løsning som ingen andre har.

Vi har bygget en kvadratisk støpeform (80 x 80 cm) med et hull i bun-

nen. Da kan formen presses ned over en stor fitnessball, slik at det dannes en stor fordypning i betongklossen. Det blir til bålstedet når betongen herder. Det er lettest å bruke ferdigbetong til dette prosjektet. Da er du sikker på at blandingsforholdene er riktige. Ferdigbetongen kjøpes i seker, og skal bare blandes med vann.

Du skal være oppmerksom på at betong er tungt. Derfor er det ikke enkelt å flytte rundt på bålstedet etter behag. Til gjengjeld er det så kompakt at det fint kan stå på et terrassegulv av tre, fordi betongen ikke blir varm i bunnen.

Lag formen

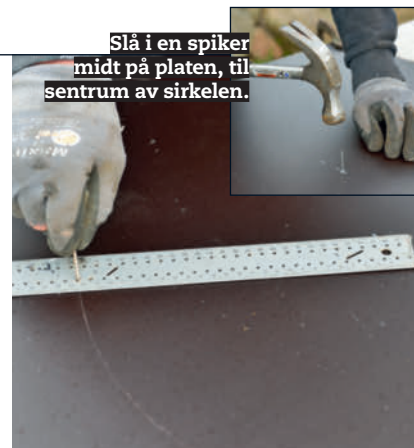
Når du skal støpe, skal du først lage en form du kan støpe i. Her brukes forskalingsplater. De er vannfaste, og har en veldig glatt overflate. Du kan evt. også bruke vanlig kryssfinér. Det er litt billigere, men forskalingsplater er best.

Målene på formen avgjør størrelsen på bålstedet. Du bygger derfor bare formen i den størrelsen du ønsker bålstedet skal ha. Du skal likevel være oppmerksom på at betong er tungt, så jo større formen er, desto tyngre blir bålstedet.

Det spesielle med støpeformen her er at det sages et hull i bunnen, slik at formen passer over en stor ball. Formen på ballen kommer til å gi det ferdige bålstedet rundingen, som er selve ildstedet.

1 Sag ut delene til støpeformen når du har streket opp hvor det skal sages. Her sager vi ut med sirkelsag, men du kan også bruke en håndsag eller en stikksag.

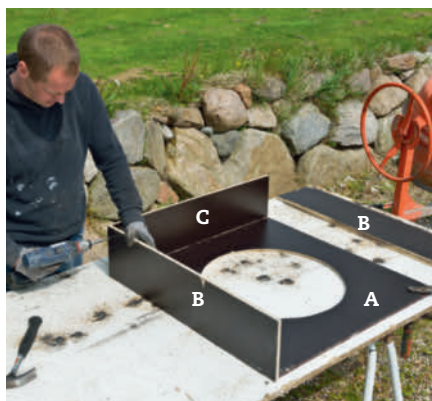

2 Tegn en sirkel på platen til fordypningen i støpeformen. Sett en spiker midt på platen, tre over en linjal med hull. Den kan dreies rundt mens du risser med en spiker gjennom et annet hull, slik at du får en sirkel. En snor kan også brukes.

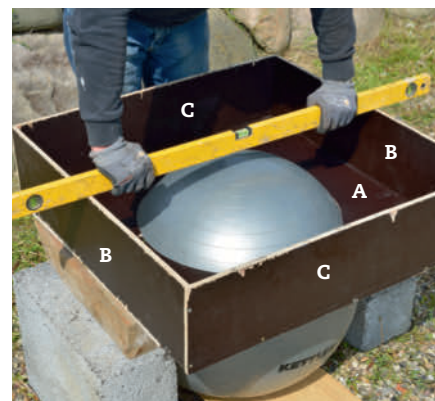

Juster stikksagen til å sage skrått, hvis det er mulig. Da passer snittet bedre til formen på ballen.

3 Sirkelen sages ut med en stikksag, slik at det blir hull i platen. Hullet blir fordypningen i det ferdige bålstedet. Bor først et hull ved streken, slik at bladet på stikksagen kan komme gjennom platen.

4 Sett sammen formen når alle deler er sagd ut. De fire sidene (B og C) settes sammen i hjørnene med 4 x 40 mm skruer og til bunnstykket (A). Når formen er satt sammen, settes den på klosser.

5 Formen plasseres på en ball mellom to oppklossinger som passer til ballen. Da kan du presse formen ned mot ballen med et fast trykk, slik at sammenføyningen nesten blir helt tett. **VIKTIG!** Sjekk at formen står vannrett.

Støp bålstedet

Her brukes en blandemaskin. Du kan også blande betongen i en trillebår.

1 Bland betongen når formen er klar. Den betongen du bruker skal ha en styrke på 30 MPa. Hvis du bruker tørrmørtel, som her, står det på pakken. Tørrmørtel er lett å bruke – du tilsetter bare vann – da er du sikker på at blandingsforholdet er riktig.

Når betongen er blandet, har du ca 45 min. til 1 time til å arbeide med den.

2 Betongen fylles i formen. Hell det forsiktig ned, litt om gangen med en spade. Fordel det jevnt rundt ballen, og bank det sammen underveis så godt du kan. Fyll betong helt opp til kanten.

Betongen vibreres med en effektiv stavvibrator.

3 Forsterk formen, og vibrer betongen. Skru fast forsterkende stykker i et kryss øverst, før du vibrerer. Ved vibrering blir betongen nemlig mer flytende, og det kommer ekstra press på sidene. Derfor skal formen forsterkes.

En siste finish

Når betongen har herdet i 4-5 dager, kan du fjerne formen så det nystøpte bålstedet kommer til syne. Når formen er borte vil det vise seg noen steder med ujevnheter som skal skjæres vekk for å få bål-stedet helt pent. Det grove klarer du med en vinkelsliper. Hvis du i tillegg vil slipe overflaten, kan du bruke en betongsliper. Det gjør vi her, fordi vi gjerne vil ha en overflate der steinene kommer fram.

På ny betong vil du ofte kunne se noen kalkutfellinger som får betongen til å se lysere ut. De forsvinner etter hvert. Bål-stedet her etterbehandles med bivoks for å gjøre det smussavvisende.

VERKTØY

Lei en stavvibrator. Det er viktig at betongen blir vibrert ordentlig, slik at det ikke er lufthull i det du støper. En stavvibrator er veldig effektiv. En slagbormaskin kan eventuelt brukes på sidene til formen, men det er ikke fullt like godt.

TIPS

Plasser bålstedet så det "svever". Hvis du setter bålstedet på f.eks. et par heller, får det et lettere utseende, som om det svever. Samtidig får du en bedre høyde hvis du skal grille pølser eller annet godt.

1 Fjern støpeformen. Først løsnes skruene, så du kan fjerne alle sidene. Ta støpeformen ned fra oppklossingen. Da er det enklere å jobbe. Husk å vende den riktig fra starten – den er tung å håndtere.

2 Bunnplaten sages løs – den kan sitte godt fast i betongen. Her bruker vi en sirkelsag som kan justeres i høyden. Dermed kan du justere bladet så det ikke skjærer ned i betongen.

3 Skjær til rundingen, så det blir en pen overgang til fordypningen. Bruk en vinkelsliper med diamantblad. Husk vernebriller. En støvmaske er også en god idé, da jobben støver en god del.

Det tar cirka 30 min. å slipe alle de fem sidene på dette bålstedet.

4 Her slipes overflaten, slik at bålstedet får et mer terrazzo-aktig utseende. Det kan du gjøre med en betongsliper, som kan leies. Til slutt behandles betongen med bivoks. Det gir en flott og smussavvisende overflate.

Forskjellige overflater

Overflaten på betongen kan varieres på mange måter. Du kan for eksempel utnytte materialene i formen til å gi en bestemt finish. Bruker du vanlig kryssfinér til støpeformen, vil det bli små "spor" i overflaten på betongen. Etterbehandling, som sliping og slåtte kanter, kan også gi betongen særpreg. Her etterbehandler vi med bivoks. Det gjør overflaten flott og samtidig smussavvisende. Det er en god idé å etterbehandle bålstedet med bivoks et par ganger i året.

Det er lett å komme til for å legge ved på dette bålstedet, som ikke har høye kanter.